

Ξορμῶντος ἀτμοῦ σκεπαζομένη ἀείποτε τέφρα κατέπιπτε δίκην βροχῆς.

Η κορυφὴ τοῦ Γεωργίου ἐταπεινώθη ἐφ' ἵκανα μέτρα ἀπὸ τῆς προτεραίας καὶ τὴν πρωτανῆς 20 ἦτο σχεδὸν ἐπίπεδος· μετὰ μεσημέριαν ὅμως ὅτε ἡρξετο πάλιν ἀνυψουμένη ἐσχηματίσθη ἐν τῷ μέσῳ αὐτῆς ὑδρωμα, περιέχον πλείστας δυσαριθμάτης δύναμιν, ἐξ ὧν ὁ ἀτμὸς ὁ κρουνηδὸν ἀναβλύζων σχηματίζει διαφόρους ἐλικοειδεῖς στήλας αἵτινες συνενούμεναι καθ' ὅσον ἀνυψοῦντο ἀπετέλουν δύμοι δγκώδη καὶ οὐρανομήκη στήλην.

Ἄξιον δὲ σημειώσεως ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν ἐκσφενδονουμένων μύδρων συνέχειτο ἐκ τινος κισσηρώδους ὕλης τὰ μέγιστα δμοιαζούσης τῇ κισσηρει τῇ ἀποτελούσῃ τὸν λόφον τὸν ἄλλοτε Κισσηρία καλούμενον καὶ νῦν ὑπὸ τοῦ Γεωργίου κεκαλυμένον καὶ κείμενον παρὰ τὴν θέσιν ἔνθα τὸ πρῶτον ἀνέδυ ὁ Γεώργιος.

Τὴν δὲ 21 μετὰ μεσημέριαν ἐγένετο νέα ἐπίτασις τῆς ἡφαιστείου ἐνεργείας. Βρόμοι καὶ κρότοι ἴσχυροι, ἐκπυρσοκροτήσεις συνεχεῖς Σου καὶ Ζου βαθμοῦ καὶ τινες πρώτου, ἀείποτε δὲ μετὰ μύδρων καὶ τέφρας κατὰ πλεῖστον μέρος ἐκ τοῦ Γεωργίου, ἀλλ' ἐνίστε καὶ ἐκ τῆς Ἀφρούσσης.

Οἱ τῆς Φολεγάνδρου καὶ Σικήνου κάτοικοι ἤσαν περίφοροι ὡς ἐκ τῶν ἴσχυρῶν ἡφαιστείων κρότων τῶν μέχρις ἐκεῖ ἐντόνως διαδιδομένων. Οἱ ἡφαιστεῖοι ἀτμοὶ φερόμενοι μέχρις Ἀνάφης ἔβλαπτον καὶ τὰ τοῦ τόπου ἐκείνου φυτά τε καὶ δένδρα, τούθοπερ συνέβη καὶ κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1707 ἔκρηξιν τῆς νέας Καμένης.

Τὴν 22 καὶ 23 ἡ ἐπίτασις τῆς ἡφαιστείου ἐνεργείας ἔξηκολούθει, τὴν δὲ 24 ταινίᾳ ὑδάτων χρώματος ἴώδους 30 περίπου μέτρων πλάτος ἔχουσα, ἀρχημένη ἐκ τοῦ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Γεωργίου τεταπεινωμένου ἐδάφους περιεκύκλου τὰς Καμένας, ἀπολήγουσα πρὸς βορέαν τῆς Ἀφρούσσης.

Τὴν νύκτα οἱ μύδροι διε, δηλαδὴ περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ τὴν 1,3/4 ὥραν μετὰ τὸ μεσονύκτιον, ἐξεσφενδονήθησαν πέραν τοῦ κωνοειδοῦς λόφου καὶ ὑπερποδήσαντες αὐτὸν κατέπεσαν πρὸς τὸ αὐτὸν ἐκεῖνο μέρος ὅπου ἄλλοτε ἔβλαψη ὑπαύτων ἡ ἡμιολία Ἀφρόεσσα.

Τὴν δὲ 25 αἱ ἐκπυρσοκροτήσεις ἤσαν σπανιώτεραι καὶ οὐδεμίᾳ ἐγένετο ἐκ τῶν τοῦ Α'. βαθμοῦ. Τὸ ἐδάφος, τὸ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Γεωργίου, ἡρξατο πάλιν ταπεινούμενον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Βίος τοῦ Μωάμεθ, μετὰ παραρτήματος Ἰσλαμικῆς θρησκείας ὑπὸ Οὐάσιγκτωνος Ἱρβίνγγος. Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ Ανδρέου Σ. Φαραοῦ. Ἐν Ζακύνθῳ, τυπογραφεῖον « ὁ Παρνασσός » τοῦ ἐκδίδοντος Σεργίου Χ. Ράφτανη. 1866.

Τίλικὴ καλλιέργεια, καὶ πνευματικὴ ἀνάπτυξις εἰναι τὰ κυριώτερα ἐλατήρια τῆς ὑπάρξεως ἐνδὸς ἔθνους, εὐημεροῦντος διὰ τῆς πρώτης, καὶ ἐξευγενίζομένου διὰ τῆς δευτέρας. Τὸ πνεῦμα ἀναπτύσσεται, ὅταν τὰ σῶμα ἀκμάζῃ εἰς τὴν ιστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος μεγαλείτερα δικαιώματα ἀπὸ τὸν στρατηγὸν καὶ τὸν ποιητὴν ἔχει διοικήσαντας, διότι ὁ τελευταῖος παρήγαγε τὸν πρῶτον.

Τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, κατὰ τὸν βαρὸν ἔκεινον τῆς δουλείας χειμῶνα ὑπὸ διπλῆν ἐκ διαμέτρου ἀντίθετον φάσιν παρέστατο πολιτικῶς ὑπόδουλον, ἐσωτερικῶς δμως ζῶν καὶ ἐξωτερικῶς ἀκμάζον. Ἡ δευτέρα φάσις ἐπολέμησε τὴν πρώτην, καὶ δὶς ἐνδὸς θαύματος ὁ νεκρὸς, νεάζων γίγας ἐκ τοῦ τάφου ἀνέστη. Ἄλλα τίς ὑπέθαλψε τὴν ἐπανάστασιν ταύτην, τὴν δόπιαν δ Ἑλληνισμὸς ἥρχισε καὶ ἡ θεία πρόνοια αἰσίως διεξήγαγε;

Τύπαρχει μοῖρα τοῦ ἑλληνισμοῦ πολιτικῶς ἀπωρφανισμένη, ἐθνικῶς ἀποκεκηρυγμένη, ἡ εὐανδρὸς Ἡπειρος· ποῦ ἦτο ὁ νῦν γαυριῶν αὐτοχθονισμὸς, ὅταν οἱ ἀπόβλητοι οὖτοι ἀδελφοὶ μᾶς παρεσκεύαζον πατρίδα; Ἡμεῖς οἱ αὐτόχθονες, ἡ μὲ τὰ ἐλέη αὐτῶν τῶν ἐτεροχθόνων μέχρι τοῦ νῦν πνευματικῶς ἀναπτυσσόμενοι, καὶ ἐθνικῶς ἡμεροβιοῦντες, μὲ ποιὸν νόμισμα ἀντημείψαμεν τοὺς ἀδελφούς μας; Μὲ τὴν χλεύην, τὸ μίσος, τὴν ἀχαριστίαν θεωρήσαντές τους παρίας δουλεύοντας ίνα παχύνοισι κηφηνας ἀδελφούς!

Ἄπο τοῦ ΙΣΤ' αἰῶνος ἥρχισε πλέον ν' ἀναφενηται ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸ τέως ἐλησμονημένον ἑλληνικὸν ὄνομα. Ἐλληνες πωλοῦντες τὴν θρησκείαν ἀντὶ δλίγων γραμμάτων, καὶ ἀναλόγως τοῦ πρὸς τὸ νέον θρήσκευμα φανατισμοῦ των περιλαχμόμενοι, εὗρον πρόθυμον τὴν ἐν Ρώμῃ προπαγάνδαν πρὸς τύπωσιν τῶν φιλοπονημάτων των, δικνεμόμενων δωρεὰν εἰς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ σχισματικούς, πρὸς φωτισμόν. ἀλλὰ τὰ βιβλία ἐκεῖνα ἤσαν δλως ἀπρόσιτα εἰς τὸν ἐν τῇ θρησκείᾳ τῶν πατέρων του ἐγκαρτεροῦντα Ἐλληνα, ἀποφεύ-

γοντα κάτα, ώς τὴν κόλασιν. Ἀπαρατήρητα δύνεις οἱ ηλίθιον τὰ πνευματικὰ προϊόντα του Ἀλλατίου, Ἀρχούδιου, Καρυοφίλη, Ροδινοῦ καὶ τόσων ἄλλων ἐξωμοτῶν, κατατηριψάντων καὶ εὐφυέντων καὶ χρόνον πολύτιμον πρὸς δῆθεν ἀπόδειξιν ζητήματος αὐταποδείκτου, καὶ περὶ τὴν συζήτησιν του ἑποίου ἐπὶ δέκα αἰώνας ἐξηντλήθη ἡ Δρσις καὶ ἡ Ἀνατολή.

Τὴν πρὸς τὰ γράμματα ὥθησιν ἔδωκαν δύο εὑπατρέπαι: Ἡπειρῶται, δὲ Γλυκὺς καὶ δὲ Θεοδόσιος, καὶ εἰς αὐτοὺς ὁφείλεται ἡ ἐπελθοῦσα ἀνάπτυξις του ἔθνους. Συστήσκητες ἐν Βενετίᾳ τυπογραφεῖα ἐξετύπουν πᾶν βιβλίον Ἑλληνικὸν, καὶ ἀντὶ ἐλαχίστου τυπήματος μετέδιδον ἀπὸ του ἑνὸς μέχρι του ἄλλου ἀκρου τῆς Ἀνατολῆς τὴν πνευματικὴν ἐκείνην τροφὴν, εὐρεόσδεκτον καὶ εὗποπτον ἄλλως τε, ώς τὸ κῦρος τῆς ἐκκλησίας φέρουσαν, καὶ μπὸ μοναχῶν δρθιδόζων ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταλλήλως διὰ τὸν Ἑλληνικὸν στόμαχον παρασκυρεῖσκαν. Κατὰ δικρόδους δ' ἐποχὰς ἄλλοι ἀπειράριθμοι Ἡπειρῶται, θεωροῦντες τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην ὑπερτέραν παντὸς ἄλλου αἰσθήματος, διέχουν τὰ πλούτη των, κληροδοτοῦντες τὴν πενίαν εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ τὰ πάγτα εἰς τὸ Γένος! Αὐτοὶ ἵδρυον σχολεῖα, μοναστήρια, ἐμισθοδότουν διδασκάλους, καὶ διένεμον δωρεὰν τὰ γράμματα εἰς τοὺς δούλους ἀδελφούς των, ἀγέκκριτως πάσῃς ἐπηρείας στενοχεφάλου αὐτοχθονισμοῦ. Οἱ πρὸς τὴν πατρίδα ἕρως τῶν Ἡπειρῶτῶν ζωηρότερον μέχρις ήμερων μεταδοθεῖς, κατέστη ἀληθῆς μονομανία, φεκτέα ἔστιν ὅτι διὰ τὰ εἰς τὴν οἰκογένειαν οἰκτρὰ ἀποτελέσματα.

Ἐν τῶν τέκνων τῆς Ἑλληνοτόκου ταύτης χώρας διατρίβον τὰ νῦν ἐν Ζακύνθῳ, ἀπαρεγκλίτως βραδίζει τὴν μπὸ τῶν συμπατριωτῶν του χαραχθεῖσαν δόδον. Πρὸς μυρίας δυσχερείας καρτερικῶς παλκίων δὲξ Ἡπείρου Σάργιος Ραφτάνης, περιστοιχούμενος μπὸ οἰκογενικῶν καὶ ἄλλων περιπτετεῶν, δὲν ἐλησμόντες τὴν ἕτεραν. Συνέστησεν ἐν τῇ νήσῳ ταύτη τυπογραφεῖον, καὶ δὲν παύει ἐκδίδων μετὰ πάστης τῆς ἀποιτουμένης καλλιτεχνικῆς φιλοκαλίκης συγγράμματα καὶ δικωδέστατα καὶ κοινωφελέστατα. Ἐν Ἑλλάδι, δέποι τὸ δραῖον τοῦτο ἐπάγγελμα τόσον ἐκπλεύθη, δὲ Κ. Ραφτάνης θεωρεῖται εἰς τῶν ὀλιγίστων τανῦν ἐκδοτῶν. Εἰ καὶ καλῶς γνωρίζουμεν ὅτι τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο ἐμπορικῶς δὲν συμφέρει, ἔχοντες ὅμως μπὸ δψιν μπὸ τίνος ἐξ-

σκεῖται, θαρραλλέως ἐκφράζομεν τὴν εὐγνωμοσύνην μας ποδὸς τὸν ἀφιλοκερδῆ τοῦτον Ἡπειρώτην.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἐπ' ἐσχάτων δ. Κ. Ραφτάνης ἐξέδωκε τὸν Βίον Μωάμεθ τοῦ Προφήτου, ὃστις μέχρι τοῦδε ὑπὸ τὸ πρίσμα του φανατισμοῦ μπὸ πολλῶν γραφεῖς δὲν ἔφερε καθ' ὅλα τὴν σφραγίδα τῆς ἀληθείας. Οἱ διάσημοι ἄγγελοι ίστορικοὶ Οὐασιγκτὼν Ἱεριγγ, ἐπὶ πολὺ ἐνδιατρέψας περὶ τὴν μελέτην τοῦ βίου του μεγάλου ἐκείνου ἀνδρὸς, τὸν ὃποιον ἐκαποντάδες ἐκαπομμούσιν ἀνθρώπων λατρεύουσιν, ἐξύφαντες κριτικὸν ὀριστούργημα, τὴν ἀληθείαν ἔχον ώς βίσιν, πατακίνων τὰ ψεκτὰ καὶ ἐπαινῶν τὰ δῖξια ἐπαίνου, ἀπροκαλύπτως καὶ ἐκτὸς πάσης συμπαθοῦς κλίσεως. Αἱ περὶ τοῦ βίου του Μωάμεθ Ἀραβικαὶ πηγαὶ ἀνεξέταστοι μέχρι τοῦδε παραμείνασσαι, μπηρέσαν ἀντικείμενον μελέτης εἰς τὸν ἀμερόληπτον ίστορικόν. Τοιούτου ἀληθῆς βιβλίου είχομεν πρὸ πάντων ἀνάγκην ἡμεῖς, οἱ τοσοῦτον συνδεδεμένοι μετὰ τῶν μουσουλμάνων δυναστῶν μας καὶ ὅντως ἐπαίνου ἀξίος θεωρεῖται δὲ ἐκ Ζακύνθου Κ. Ἀνδρέας Φαραδός, νέος εὐπαίδευτος καὶ γλωσσομάθης ἀναλαβὼν τὴν τούτου μεταγλώττισιν. Τὸ λεκτικὸν τῆς μεταφράσεως εἶναι ἀνθηρὸν, Ἑλληνίζον, μὴ προσκόπτον, αἱ δὲ ἐνιαχοῦ παρεμβολλόμεναι σημειώσεις καταδεικνύουσιν αὐτὸν τρίβωνα καὶ τῆς μεσαιωνικῆς ίστορίας καὶ τοῦ πραγματευομένου θέματος.

Συγχαίροντες δύνεις τὸν τε φιλότιμον ἐκδότην, καὶ τὸν πολυμαθῆ μεταφραστὴν, συνιστῶμεν τοὺς πᾶσας τὸ ἐν λόγῳ βιβλίον, μπὸ πᾶσαν ἐποψίν ἐνδιαφερομένοις.

Κ. Σ.

Χάριν περιεργείας ἀποσπῶμεν τὴν ἐξῆς κριτικὴν συγκεφαλάκιωσιν περὶ τοῦ βίου του Μωάμεθ.

«Ἐξ ὅλων τούτων τῶν περιστατικῶν δῆλον εἶναι, ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ γραπτὰ περὶ Μωάμεθ ὑπομνήματα βρίθουσι παραφθορῶν, ἐνῷ τὰ κατὰ παράδοσιν γέμουσι μύθων. Ἐντεῦθεν ἐπεκτάνοντας αἱ δυσκολίαι πρὸς λύσιν του αἰνῆματος τοῦ τε χαρακτῆρος καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ. Η ίστορία του, ώς ἔχει, παρίστησιν ἡμῖν δύο μεγάλας διαιρέσεις. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πρώτου μέρους τοῦ βίου του δὲν δυνάμεθα νὰ ἀνιχνεύσωμεν τίνος πρασφόρου σκοποῦ τὴν ἐπίτευξιν ἐπεδίωκε διὰ τῆς κατακρινούσης αὐτὴν ἀσεβοῦς καὶ καταπληκτικῆς πλάνης. Ἐξήτει πλούτη; Ο μετὰ τῆς

Καδίζα γάμος του τὸν εἶχεν ἥδη καταστῆσαι εὔπορον, ἐπὶ συνέχειαν δὲ ἔτῶν, πρὸ τῆς ἐποχῆς τῶν ὄποιων ισχυρίσθη ὀπτασιῶν, οὐδένα εἴξει δόλωσε πόθον ἵνα ἐπαιξήσῃ τὰς ἀφθογίας αὐτοῦ. Ήθύρευε τιμάς; Αὐτὸς ἥδη κατεῖχεν μῆψηλὴν ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ πάλει θέσιν, ἔνεκα τῆς νοημοσύνης καὶ τῆς εὐθύτητος αὐτοῦ. Ἄλλως τε, ἦτο γόνος τῆς περιφανοῦς φυλῆς τῶν Κορείσαι τῶν καὶ ἀνήκειν εἰς τὸν μάλιστα ἐπίτιμον αὐτῆς κλέδον, Ἡ ἐπεδίωκε τὴν ἔξουσίαν; Ή φρούρης τῆς Καδίζας καὶ σὺν αὐτῇ ἡ διοίκησις τῆς ἀγίας πόλεως ἐπὶ πολλὰς γενεᾶς ὑπῆρχεν εἰς τὰς χειρας τῆς ἀπ' εὐθείας οἰκογενείας του, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς του δὲ καὶ τῶν περιστατικῶν ἐδύνατο μετὰ βεβαίας ἐπιτυχίας νὰ ἐποφθαλμῇ εἰς τὸ μῆψηλὸν ἐκείνο ὑπούργημα. Ἀποπειραθεὶς ν' ἀνατρέψῃ τὸν θρησκείαν ἐν ἦ ἀνετράφη, ἀνέσπα σφρόνης αὐτὰς τὰς ὠφελείας. Ἐπὶ τῆς θρησκείας ἐκείνης ἔβασιζοντο ἡ τε ἐπιφρόνη καὶ τὰ ἀξιώματα τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ἐπιτιθέμενος καὶ αὐτῆς θὰ ἐξήγειρεν ἐναντίον του τὴν ἔχθραν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, τὴν ἀγανάκτησιν τῶν συμπολιτῶν του, τὴν φρίκην καὶ τὸ μίσος ὅλων ἐν γένει τῶν συμπατριωτῶν του, αἵτινες ἐλάτρευον ἐν τῇ Καδίζῃ.

Ἐφαίνετο τις αἴγλη κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ προφητικοῦ του σταδίου ὡς ἀμοιβὴ τῶν θυσιῶν τούτων καὶ δελεᾶζουσα αὐτόν; Τὸ στάδιον αὐτὸς ἀπεναντίας ἐπροκύπισεν ἐν κινδύνοις καὶ μυστικάτητη. Ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὑπὸ οὐδεμιᾶς ἐστέφητο πορευόμενος ἐπιτυχίας. Ἐφ' ὅσον ἔβαινεν ἐπαγγελλόμενος τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ καὶ ικρύσσων τὰς ἀποκαλύψεις του, ἐπὶ τοσοῦτον ἐξετίθετο εἰς τὸν περίγελων, τὴν χλεύην καὶ τὰς θρείες, ὑποστάτες ἐπὶ τέλους τὸν λυσσαδὸν ἐκείνον διωγμὸν ὅστις κατέστρεψε τὸ μέλλον αὐτοῦ τε καὶ τῶν φίλων του, ἢντικαστε τινὰς ἐκ τῆς οἰκογενείας του καὶ τῶν διπαδῶν αὐτοῦ νὰ καταφύγωσιν εἰς ξένην γῆν, τὸν ἔβιασε νὰ μένῃ κεκρυμμένος ἐν τῇ γενετείρᾳ του πόλεις, καὶ ἐπὶ τέλους τὸν ἐφυγάδευσεν ἐκείθεν δπως ζητήσῃ ἀδέβαινον ἀσύλουν ἀλλαχοῦ. Πρὸς τί λοιπὸν νὰ ἐμμένῃ ἐπὶ δλόκλητρα ἔτη ἐν συσήματι πλάνης ἀνατρέποντος τὰς κοσμικὰς αὐτοῦ ἐπιτυχίας, ὃν μάλιστα προβεβηκὼς εἰς ἁλικίαν ὥστε νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν παλινόρθωσιν αὐτῶν;

Ἐν τῇ ἐλλείψει ἐπαρκῶν κοσμικῶν αἰτίων, ἀναγκαζόμεθα νὰ ζητήσωμεν ἄλλην τινὰ ἐξήγενει τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ κατὰ τὴν φάσιν ταύτην

τῆς αἰνιγματώδους ἱστορίας του· καὶ αὐτὴν τὴν ἐξήγησιν ἐσπουδάσαμεν νὰ δώσωμεν ἐν τῷ πρῶτῳ μέρει τοῦ πονημάτος τούτου, ὃπου παρεστήσαμεν τὸ ἐνθουσιαστικὸν καὶ φαντασιοκοποῦν πνεῦμα του ν' ἀνυψώσας βαθυτήν διὰ τῆς μονώσεως, τῶν νηστειῶν, τῶν προσευχῶν καὶ τῆς μελέτης, ὑπὸ δὲ τῶν φυσικῶν πόνων ἐρεθιζόμενον νὰ περιπίπτῃ εἰς κατάστασίν τινα παραφορᾶς, καὶ θήν φαντάζεται ὅτι λαμβάνει ἀποκαλύψεις οὐρανόθεν καὶ κηρύσσεται προφήτης τοῦ ὄψιστου. Άναγκη πᾶσα νὰ στυχασθῶμεν, ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔλαβε χώραν αὐτο-φενακισμός, καὶ ὅτι ἐπίστευσεν εἰς τὴν πραγματικότητα τοῦ ὀνείρου ἡ τῆς διπτασίας, ἰδίως ἀφ' ἣς στιγμῆς ἡ ζητωτής καὶ ἔμπιστος Καδίζα, καὶ διπειπολέμηνος καὶ διζυδερκῆς Οὐχράκας κατεπολέμησαν τοὺς δισταγμούς αὐτοῦ.

Ἄφ' οὗ ἄπαξ ἐπείσθη περὶ τῆς θείας αὐτοῦ ἀποστολῆς, ὅπως περιέλθῃ διδάσκων τὰ τῆς θρησκείας, δυνατὸν νὰ ἡρμηνεύετο πᾶν περαιτέρω ὄντερόν του ἡ ὄθησις κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν· δλα δυνατὸν νὰ ἐθεωροῦντο ὡς ἐκδηλώσεις τῆς θείας θελήσεως, ἀνακοινούμεναι αὐτῷ οἷονεὶ προφήτη κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἐπανειλημμένως ἀπαντῶμεν αὐτὸν περιπίπτοντα εἰς ἕμβασμούς καὶ ἐκστάσεις ἐν ταῖς στιγμαῖς τῶν ἐκτάκτων αὐτοῦ ψυχικῶν ταραχῶν καὶ δρμῶν, ὅτε ἐδύνατο νὰ φαντάζηται ἔαυτὸν εἰς κοινωνίαν ἔτι σητα μετὰ τῆς θεότητος· αὐτὸι δὲ αἱ στιγμαὶ σχεδὸν πάντοτε παρηκολουθοῦντο ὑπὸ ἀποκαλύψεων.

Ἡ καθόλου διαγωγὴ αὐτοῦ μέχρι τοῦ χρόνου τῆς ἐκ Μέκκας φυγῆς του, τὸν παριστὰς ἐνθουσιαστὴν ἐνεργοῦντα ὑπὸ τὸ κράτος νοντικῆς τινος ἀπάτης, ἐνδομύχως πεπεισμένον ὅτι ἡξιώθη τῆς θείας ἐντολῆς ἵνα ἐπενέγκῃ θρησκευτικὴν μεταρρύθμισιν· ἔνεστι δὲ θαυμαστόν τι καὶ ἔξοχον ἐν τῇ φωτεινῇ διόδῳ, ἦν τὸ ἐνθουσιαστικὸν αὐτοῦ πνεῦμα ἡνέῳξεν ἐν μέσῳ τοῦ ἀδιεξόδου λαβυρίνθου τῶν ἐναντίων θρησκευμάτων καὶ τῶν παχυλῶν παραδόσεων· ἡ καθαρὰ δηλονότι καὶ πνευματικὴ λατρεία τοῦ ἑνὸς Θεοῦ, ἦν ἐξήτει νὰ ἐγκαθιδρύσῃ ἀντὶ τῆς τυφλῆς εἰδωλολατρείας τῆς νηπύτητος του.

Ἀπαντα τοῦ Κορανίου τὰ μέρη ἀτινα, ὡς ὑποθίθεται, διέδωκε κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην διωάμεθη, εἰ καὶ διεσώθησαν ἡμῖν ἀσυνάρτητα, εἰ καὶ ἀπώλεσαν τὴν πρωτότυπον αὐτῶν καλλονήν, ἀτε τοσαύτας διελθόντα χειράς, εἰσὶ καθαροῦ καὶ ὑψηλοῦ χαρακτήρος, ἀποτυέσσι, δὲ ποιητικὴν ἀν-

δχι θρησκευτικὴν ἔμπνευσιν. Ἐμφαίνεται ἐξ αὐτῶν ὅτι ὁ Μωάμεθ κατὰ κόρον ἐγενήθη τῶν ζωοποιῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑδάτων, καὶ ὅτι ἀν δὲν ἔπιεν αὐτὰ ἐν τῇ κρυσταλλίνῃ αὐτῶν καθαρότητι, τοῦτο ἵσως ἀποδοτέον εἰς τὸ δτι εἰχε νὰ ἀντλήσῃ ἐκ θολερῶν ρυάκων, οὓς διετάραξαν αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ὥφειλον νὰ ὡσι φρουροὶ αὐτῶν. Ἡ θρησκεία θιν. ἔνως ὥρας διετύπωσεν ἡτο ἀγνοτέρᾳ τῆς παρά τινων ψευδο-χριστιανῶν τῆς Ἀραβίας πρεσβευομένης, ὃ δὲ βίος του ἔως τότε ἐκανονίζετο συνῳδὰ τῶν ἀρχῶν αὐτῆς.

ΕΗΙΣΤΟΛΗ ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΜΟΥΡΟΥΖΗ.

Τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν τοῦ τελευταίου Ἑλληνος διερμηνέως τοῦ ὄθωμανικοῦ στόλου Νικολάου Μουρούζη ἀποστέλλων ὑμῖν, φρονῶ ὡς ἀξίαν πλείστου λόγου, οὐχὶ μόνον διότι διοίδημος ἐκεῖνος ἀνήρ, καρατομηθεὶς τῇ 6 Μαΐου 1824 δλίγον κατόπιν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ μεγάλου διερμηνέως Κωνσταντίνου Μουρούζη, ὑπῆρξεν ἐν τῶν πρώτων σφαγίων τοῦ δθωμανικοῦ φανατισμοῦ κατὰ τὴν ἔναρξιν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος, ἀλλὰ καὶ διότι ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ, ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν τότε ἀρχιερέα τῆς πατρίδος μου Σάμου Κύριλλον, καταφαίνονται τὰ ἀκραιφνῆ αἰσθήματα, ὑφ' ὧν ἐνεπνέοντο, καὶ αἱ ποικίλαι εὐποίειαι, ἃς πρὸς τὸ ἔθνος διεπράξαντο οἱ τοσοῦτον σῆμερον πωσπολακιζόμενοι Φαναριώται. Τοιαύτην δὲ βεβαίως εὑρίσκοντες καὶ ὑμεῖς, δὲν θέλετε τὴν ἀπαξιώσει δημοσιεύσεως.

Ἐν Σάμῳ, τῇ 20 Μαρτίου 1866.

ΕΠΑΜ. I. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

» Τὴν Πανιερότητά Της εὐλαβῶς προσκυνῶ, ἀσπαζόμενος τὴν πανίερον αὐτῆς δεξιάν.

» Ἁν καὶ διαφυλάττοι ὁ ἄγιος Θεόδης ἐν ὑγιείᾳ ἀκροτάτῃ καὶ εὐημερίᾳ διηνεκεῖ μετὰ μακροβότητος καὶ ἐπιτεύξεως πάντων τῶν καταθυμίων σωτηριώδων ἀγαθῶν. Μετὰ τὴν ἀκριβῆ ἔρευναν τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς ὑγιείας της, εἰδοποιῶ τῇ Πανιερότητί της ὅτι θείᾳ νεύσει καὶ ἀπείρῳ ἐλέει τοῦ κραταιότατου καὶ δικαιοτάτου ἡμῶν ἄνακτος (οὗ τὸ ἀγήτητον κράτος εἴη διαιωνίζον καὶ θριαμβεύον εἰς μακραίωνας) φορέσας βασιλικὸν

καθάδιον τῇ ιζήτοι τρέχοντος ίανουαρίου εἰς τὴν Ἅψηλην Πόρταν, διωρίσθην διερμηνέὺς τοῦ ἀκαταμαχήτου βασιλικοῦ στόλου, ὅπερ καὶ δὲν ἀμφιβάλλω δις θέλει χαροποιήσει καὶ τὴν ὑμετέραν Πανιερότητα, πεπεισμένος διὰ τὴν θιν ἔχει πρὸς τὸν οἰκόν μας ἀγάπην. Περιττὸν στοχάζομαι νὰ γράψω τῇ Πανιερότητὶ τῆς τὴν εὐδιάλθετον φιλοτιμίαν καὶ ῥοπὴν, διοῦ ἀνέκαθεν η οἰκογένειά μου εἰχεν εἰς τὸ νὰ ἐκτελῇ πᾶσαν ἀγαθοειδγίαν, ἀποβλέπουσαι πρὸς τε κοινὴν τοῦ γένους καὶ ιδίαν ἑκάστου ὠφέλειαν. Τοῖς ἔγνεσι τοίνυν καὶ ἔγὼ ἐκείνων ἐπόμενος καὶ τὰ αὐτὰ φρονήματα ἔχων, ἐλπίζω μὲ τὸ ἔλεος τοῦ ἀγίου Θεοῦ καὶ δις εὐχῶν τῆς ὑμετέρας Πανιερότητος, ὅτι ἡδη διοῦ ἀποκατέστην εἰς τὸ βασιλικὸν τοῦτο ὑπούργημα θέλω ἐκτελέσσει κἀγὼ πρῶτον μὲν τὸ ἀπαιτούμενον πρὸς τὸ κραταιὸν δοθέλει καὶ πρὸς τὸν μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυχρόνιον πασᾶ ἐφένδη μας χρέος μου, μὲ τὴν ταχεῖαν καὶ ἀπαράτερπον ἐκτέλεσιν τῶν ἐκδιδομένων ὑψηλῶν ἐπιταγῶν δεύτερον δὲ θέλω ἐπαγρυπνεῖ, μεσιτεύων φείποτε διὰ τὴν καλὴν ἀποκατάστασιν καὶ ἀνεσιν ὅλων τῶν πτωχῶν μὲ τὴν διατήρησιν τῶν ἔθιμων τους, διενεργῶν ὅσα ἀποτείνουσι πρὸς ἐκρίζωσιν κάθε ἐνδεχομένης καταχρήσεως καὶ ἀνόρθωσιν τῶν βεβαρυμένων κοινοτήτων. Αὕτη εἶνε η μόνη φιλοτιμία μου καὶ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ βάσει κινούμενος, θέλω ἀγωνίζομαι πάντοτε πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν τε κοινῶν καὶ κατὰ μέρος ὑποθέσεων ὅλων τῶν πτωχῶν, ὅντενα ζῆλόν μου ἰδοῦσα καὶ η Πανιερότης της, ἃς μὴ διαλείπη γράφουσά μοι ἐλευθέρως περὶ ἐκάστης ἐμπιπτούσης ὑποθέσεώς της, πεπεισμένη ὅτι καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἴδιαιτέρων εὐλαβητικὴν μου διάθεσιν, θέλω φιλοτιμούμαι, ὅσον μοι ἔνεστιν εἰς τὸ νὰ διενεργῶνται μὲ τὴν ἀπαιτουμένην προθυμίαν, προσεπισημειούσά μοι ἄμα καὶ τὰ περὶ τῆς ἐφετῆς μοι ἀγαθῆς ὑγιείας της, ης τὰ πανίερα ἔτη εἰεν θεόθεν πλείστα καὶ εὐφρόσυνα, αἱ δὲ θεοπειθεῖς εὐχαὶ μετ' ἐμοῦ διὰ βίου παντὸς ἀρρώγατι.

» Τῆς Πανιερότητος της κατὰ πνεῦμα υῖδις πρόθυμος.

αριθ'. Ιανουαρίου 1θ'.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΟΥΡΟΥΖΗΣ. *